

УДК 811.161.2:276.6:376-056.264

Воронюк І. О.¹

Олексієнко К. О.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. УФКС-310 НУ «Запорізька політехніка»

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ У СИСТЕМІ ЛОГОПЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Логопедія – це наука, яка досліджує прояви, причини, механізми, симптоматику, перебіг і структуру порушень мовленнєвої діяльності, розробляє наукові основи їхнього запобігання і подолання засобами спеціального навчання і виховання [1]. Вона є галуззю корекційної педагогіки, однак також тісно пов'язана з іншими науками – психологією, мовознавством, медициною, психофізіологією, психолінгвістикою тощо. Термінологія логопедії, відповідно, є також системою термінів, більшість із яких перебувають на перехрещенні кількох наук, що і привертає увагу мовознавців. Дотепер не було ґрунтовних спроб уніфікувати українську логопедичну термінологію. Мовознавчі праці з логопедії – це окремі публікації. Однією із перших розвідок щодо логопедичних термінів є стаття В. Тищенко, Р. Лаласвої та Ю. Суrowанець (2004 р.). Сьогодні велику роботу в питаннях фіксації, індексації, систематизації логопедичної термінології зроблено І. Іваненко (2008 р., 2009 р.). У цій роботі ставимо за мету означити систему логопедичних термінів, визначити їх групи з точки зору зв'язку з іншими науками.

Окремого словника термінів цієї галузі знань немає. Логопедичні терміни фіксуються здебільшого у загальномовних словниках, словниках термінів із мовознавства, педагогіки, психології тощо, загальнотематичних енциклопедіях, у додатках до галузевих підручників, які і стали об'єктом цього дослідження [2], [3].

У системі термінів логопедії фіксуємо як власне логопедичні (*аграматизм, аграфія, алалія, афазія, вчитель-дефектолог, вчитель-логопед, гаркавість, діти з порушеннями мовлення, дизартрія, дисграфія, дислалія, дислексія, заїкання (заїкуватість, заїкування, затинання), компенсація, корекція, логопед, логопедія, логопедичний масаж, логоритміка, порушення (вади, недоліки, дефекти) мовлення, ринолалія, ротацізм, слухо-німота,*

сурдопедагогіка, тифлопедагогіка), так і міждисциплінарні терміни. Серед останніх виділяємо такі, що спільні з суміжними науками:

1) мовознавством: *алофон, артикуляція, граматичні категорії, звук, зв'язне мовлення, лексема (слово), мова, мовлення, морфема, палаталізація, сема, склад, словосполучення, речення, синтаксис, словник, словозміна, словотвір, фонема* та ін.;

2) психологією: *асоціація, відчуття, мислення, мотивація, особистість, пам'ять, пізнавальна діяльність, психокорекція, психотренінг, сприймання, темперамент, увага, уявлення* та ін.;

3) соціологією: *безпритульність, діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, соціальна реабілітація* та ін.;

4) медициною: *агловія, антидепресанти, апраксія, асфіксія, аутизм, афазія, валик Пасавана, вестибулярний апарат, вушна раковина, гіперкінез, гортань, губи, діагноз, діагностика, дизартрія, дитячий церебральний параліч, дихання, затримка психічного розвитку, захворювання, зір, зуби, інфекція, клітина, лікування (терапія), медикаменти, мозок, мозочок, нейролептики, обмін речовин, ортодонція, ортопедія, парез, патологічні рефлексії, релаксанти, симптом, синдром, слух, судоми, тверде / м'яке піднебіння, хвороба, язик.*

Тож логопедія, як відносно молода галузь знань і діяльності, послуговується переважно терміноодинацями суміжних наук, адже вона перебуває на межі декількох галузей знань – педагогіки, психології, соціології, медицини, мовознавства. Подальше дослідження логопедичної термінології дасть змогу глибше вивчити мову інших наук, встановити взаємозв'язок логопедичних термінів із ними, а також із загальнонавчальною лексикою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Синьов В. Логопедія / В. Синьов, М. Шеремет, В. Тарасун // *Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт]* / гол. редкол.: І. Дзюба, А. Жуковський, М. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=56154.

2. Логопедія: підручн./ За ред. М. Шеремет. Київ: Слово, 2010. 376 с.

3. Конопляста С. Логопсихологія: навч.пос. / С. Конопляста, Т. Сак, Київ: Знання, 2010. 293 с.